

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I STOCKHOLM**
Allmänna avdelningen

DOM
2011-08-11
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
13816-11
Enhet 15

SÖKANDE

Particip AB, 556325-8069
Drottninggatan 6A
753 10 Uppsala

MOTPART

Högskolan på Gotland, 202100-4987
621 67 Visby

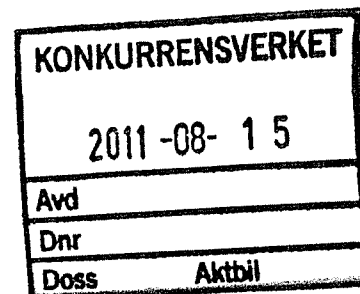
Ombud: Advokat Kaisa Adlercreutz och jur. kand. Joel Gustafsson
MAQS Law Firm Advokatbyrå AB
Box 11918
404 39 Göteborg

SAKEN

Ansökan om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling - LOU

DOMSLUT

Förvaltningsrätten avslår ansökan.

Dok.Id 149813

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: forvaltningsrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

BAKGRUND, YRKANDEN M.M.

Högskolan på Gotland (högskolan) har genomfört en upphandling avseende utbildningstjänst, dnr 112-2011/353. Upphandlingen har genomförts genom förenklat förfarande. I tilldelningsbeslut den 29 juni 2011 beslutade högskolan att tilldela Pilea AB upphandlingskontraktet. Som skäl för beslutet angavs att anbudet från Pilea AB var det ekonomiskt mest fördelaktiga. Pilea AB var den enda anbudsgivaren i upphandlingen.

Particip AB (bolaget) ansöker hos förvaltningsrätten om överprövning enligt LOU och yrkar att förvaltningsrätten ska förordna att upphandlingen ska göras om. Till stöd för sin talan anför bolaget bl.a. följande.

Referenser

Av förfrågningsunderlaget, avsnitt 8, framgår att anbudsgivare måste ange referenser för såväl utfört arbete/utförda uppdrag under de senaste två åren, (punkt 1) som för utfört arbete inom entreprenadjuridik m.m. (punkt 3). Referenserna måste vara tillgängliga den 28 juni 2011 klockan 13-16. Vad som gäller för de referenser som krävs enligt sista stycket är oklart. Med tanke på att det kan behövas ett stort antal referenser är den angivna tidsperioden mycket snäv. Försöken att i semestertider få de många referenser som krävts att vara tillgängliga har visat sig fruktlösa under den korta tid som stod till buds efter offentliggörandet av förfrågningsunderlaget. Kravet står i strid med principen om proportionalitet. Bristerna i kravet på referenser har avsevärt försvårat möjligheterna att lämna anbud. Det var inte nödvändigt att i så hög grad kräva referenser och inskränka tidsperioden för när dessa måste vara tillgängliga.

Anbudstid

Tiden mellan offentliggörandet av förfrågningsunderlaget i en databas (den 1 juni 2011) och anbudstidens utgång (den 23 juni 2011) har varit osedvan-

ligt kort, särskilt med hänsyn till att det varit tre helger under tidsperioden. Den korta tidsperioden står i strid med principen om transparens och principen om likabehandling. Den anbudsgivare som vann anbudet har nämligen varit knuten till högskolan och känt till planerna på upphandlingen före offentliggörandet och haft tillräcklig tid för att kunna arbeta fram sitt anbud.

Krav på specialistkunskaper

Det har endast i vissa delar krävts praktisk yrkeserfarenhet, nämligen inom fastighetsrätt och entreprenadjuridik. Kravet står i strid med proportionalitetsprincipen och principen om affärsmässighet. Det står också i strid med kravet på likabehandling eftersom den anbudsgivare som vann kontraktet och har koppling till högskolan har just den efterfrågade kompetensen, vilket högskolan kände till när förfrågningsunderlaget utarbetades.

Sekretess

Under ett skede av anbudstiden har det på hemsidan för frågor och svar avslöjats vem som har varit frågeställare. Därefter har denna uppgift tagits bort. Offentliggörandet av den potentielle anbudsgivaren kan utgöra en överträdelse av sekretessregler. Förfarandet har stått i strid med principen om likabehandling och principen om transparens. Bristerna har försvårat insamlandet av information; risken för att planerna på att avge anbud skulle offentliggöras har varit påtaglig.

Examination

Av förfrågningsunderlaget avsnitt 5.2 framgår att det i den tjänst som upphandlas ingår tillverkning av 10 inlämningsuppgifter inklusive rättning och feedback, upprättande av tre tentamina och sammanställning av resultat. Av kursplanerna framgår att inlämningsuppgifterna regelmässigt är en del av examinationen. Det nämnda innebär att det ingår myndighetsutövning i

det som upphandlas. Sådan får dock inte överlämnas till ett privat rättssubjekt annat än med stöd av lag.

Skada

Genom de brister som angivits har bolaget förhindrats att lämna anbud. I vart fall har anbudslämnande försvårats. Därmed har bolaget lidit skada, eller riskerat att lida skada.

Högskolan bestrider bolagets yrkanden och hemställer att förvaltningsrätten ska avslå bolagets ansökan om överprövning. Till stöd för sin talan anför högskolan bl.a. följande.

Referenser

Det finns inte några hinder i LOU mot att en upphandlande myndighet anger en tidpunkt då angivna referenser ska finnas tillgängliga, under förutsättning att de upphandlingsrättsliga principerna inte träds för när. Av praxis framgår att det inte föreligger någon undersökningsskyldighet för den upphandlande myndigheten att kontrollera riktigheten i uppgifter i ett lämnat anbud. Därför skulle det vara orimligt att ålägga högskolan en skyldighet att försöka få kontakt med av bolaget angivna referenser i de fall som desamma exempelvis inte svarar på av bolaget angivna telefonnummer. Mot denna bakgrund kan det inte anses strida mot kravet på proportionalitet att ange en tidpunkt vid vilken angivna referenser ska vara anträffbara.

Anbudstid

Högskolan annonserade upphandlingen i Allegos databas den 1 juni 2011. Vid samma tidpunkt gjordes förfrågningsunderlaget tillgängligt på högskolans webbplats. Sista dag för att lämna anbud var den 23 juni 2011. Således förflöt drygt tre veckor mellan annonsering och anbudstidens utgång. Den i förfrågningsunderlaget föreskrivna tiden har därmed följt LOU.

Enligt Nämnden för offentlig upphandling (NOU) får skälig tid för tänkbara leverantörer att inkomma med anbud bedömas från fall till fall. Avgörande är först och främst upphandlingens komplexitet men även omständigheter som till exempel eventuellt behov av affärsförhandlingar med underleverantörer samt huruvida tekniska beräkningar eller ritningsarbeten måste utföras är av betydelse. Förevarande upphandling är inte av sådan komplicerad art att en längre tidsperiod är nödvändig.

Vidare har NOU uttalat att det enligt allmänna principer får anses åligga en anbudsgivare att agera så att denne försöker att eliminera den skada som uppkommer med anledning av en kort anbudstid eller i vart fall begränsa dess omfattning. Detta kan innebära att anbudsgivaren påtalar felet hos den upphandlande myndigheten eller ansöker om överprövning. Detta bör om möjligt ske genast. Bolaget har inte påtalat för högskolan att anbudstiden skulle utgöra ett hinder för bolaget att lämna anbud och har heller inte ansökt om överprövning av upphandlingen innan anbudstidens utgång. Tidsperioden för anbudsgivning har därför inte utgjort ett hinder för bolaget att lämna anbud och bolaget har i vart fall inte agerat för att begränsa sin påstådda skada.

Krav på specialistkunskaper

Skälet till att krav på yrkeserfarenhet har uppställts avseende fastighetsrätt och entreprenadjuridik är att den kurs inom vilken dessa ämnen ingår, "Restaureringsprocessen", baseras på praktisk tillämpning av fastighets- och entreprenadjuridik vid restaurering av äldre byggnader. Det är en förutsättning för att ge kursen att den/de personer som undervisar har praktisk juridisk erfarenhet av fastighetsrätt och entreprenadjuridik. Högskolan har medvetet inskränkt kravet på yrkeserfarenhet till dessa två rättsområden, trots att den upphandlade tjänsten omfattar ett bredare spektrum av rättsområden. Om kravet hade ställts generellt för samtliga rättsområden som

omfattas av upphandlingen skulle kretsen av potentiella anbudsgivare, och därmed konkurrensen, begränsats.

Sekretess

Högskolan beklagar att det på hemsidan för ”frågor och svar” under en mycket kort period gick att utläsa vem som var frågeställare. Detta är mycket beklagligt men inte något som hindrar eller försvårar för en anbudsgivare att lämna anbud i upphandlingen.

Examination

Examination görs av en på högskolan anställd lektor i rättsvetenskap, som även är kursansvarig. Högskolan förfar på det sätt som är brukligt inom högskolevärlden, vilket innebär att högskolans examinator gör en egen bedömning av studenternas inlämningsuppgifter och tentamenssvar, efter att rättning och sammanställning av resultat har skett av den som utför uppdraget enligt upphandlingen.

Skada

Högskolan har genomfört upphandlingen helt i enlighet med 1 kap. 9 § LOU. Bolaget kan därför inte anses ha lidit eller riskera att lida någon skada. Någon grund för att upphandlingen ska rättas eller göras om föreligger därför inte varför bolagets ansökan om överprövning ska avslås.

Bolaget anför bl.a. följande.

Kravet på referenser

För att högskolans påstående om att det räcker med två referenser ska vara korrekt krävs att samtliga de arbeten/uppdrag för vilka referens krävs enligt punkt 1 ska vara utförda åt samma arbets-/uppdragsgivare. Normalt sett krävs det dock åtskilliga referenser för att uppfylla kravet. Dels måste referenser anges för samtliga fysiska personer som ska utföra uppdraget, dels

måste för dessa fysiska personer referenser alltså anges för i normalfallet flera arbetsgivare eller uppdragsgivare. Bolaget hade för avsikt att lämna ett anbud, men med tanke på bland annat att det rörde sig om ett stort antal referenser visade det sig inte vara möjligt att förmå samtliga att ställa upp under en begränsad tid en viss dag, vilket försvårade anbudsgivningen påtagligt. Detta är tillräckligt för att skaderekvisitet ska vara uppfyllt.

Sekretess

Högskolan tycks mena att yppandet av frågeställare inte var särskilt allvarligt eftersom det skedde under en "mycket kort tid", men det relevanta är inte hur många dagar som uppgiften har varit publicerad utan om det har varit möjligt för utomstående att ta del av uppgiften. Så har varit fallet. Det inträffade är en fundamental överträdelse av den regel som föreskriver absolut sekretess. Yppandet har omöjliggjort en rättvis upphandling. Det enda sättet att läka bristen på efterlevnad av sekretessreglerna är att avbryta upphandlingen och göra om den.

Examination

Det torde vara svårt att hitta ett bättre exempel inom högskolevärlden på myndighetsutövning än just rättning av en examinationsuppgift. Att en officiellt utsedd examinerare som är anställd vid högskolan måhända signerar ett dokument innan högskolepoängen registreras förändrar inget i sak. Det torde för övrigt inte vara möjligt att i ett sådant fall låta ett externt rättssubjekt ens utföra någon form av förberedande moment.

Krav på prisuppgift

I förfrågningsunderlaget anges att det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet ska antas. Vidare framgår att kurserna "Entreprenadjuridik" och "Windpower Planning" ingår i de tjänster som upphandlas. Dock framgår av "frågor och svar" att inga prisuppgifter krävs för dessa kurser. Att inte kräva priser för samtliga efterfrågade tjänster skapar en situation som gör

att det inte går att bedöma vilket anbud som reellt sett är det ekonomiskt mest efterfrågade. Ofullständigheten har drabbat bolaget som inte har kunnat förutse hur ofullständigheten ska hanteras och vad som egentligen förväntas i de haltande delar som bara delvis ingår i upphandlingen.

Högskolan anför i yttrande.

Krav på prisuppgift

De två kursmoment som högskolan inte har begärt in prisuppgift på omfattar sammantaget 20 kurstimmar. Dessa kursmoment utgör en mycket liten del av upphandlingen. Kostnaden för dessa kursmoment skulle därför inte påverka bedömningen av vilket anbud som utgör det mest fördelaktiga.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 1 kap. 9 § LOU ska upphandlande myndigheter behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iakttas.

I 15 kap. 9 § stadgas följande. Anbudssökande och anbudsgivare ska ges skälig tid att komma in med ansökningar respektive anbud. Tiden för att komma in med anbudsansökningar får dock aldrig vara kortare än tio dagar från den dag då ansökningsinbjudan blev publicerad enligt 4 § andra stycket .

I 16 kap. 5 § LOU stadgas följande. Om den upphandlande myndigheten har brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse gjorts.

UTREDNINGEN I MÅLET

Förfrågningsunderlaget

I förfrågningsunderlaget avsnitt 5.1 andra stycket anges bl.a. följande. Uppdraget avser även planering och genomförande av följande kursmoment:

- Entreprenadjuridik 10 timmar, i kursen ”restaureringsprocessen”, Byggnadsantikvarieprogrammet.
- Avtalsrätt köprätt och skadeståndsrätt, 10 timmar, i kursen ”Wind-power Planning”, master Program in Wind Power Management.

I förfrågningsunderlagets avsnitt 5.2 anges bl.a. följande. För kurserna nätbaserad juridisk översiktscurs och nätbaserad juridisk fortsättningskurs ingår planering av kurs, tillverkning av chattuppgifter, chatt-tillfällen, tillverkning av 10 inlämningsuppgifter inklusive rättning och feedback, upprättande av tre tentamina och sammanställning av resultat, mejlkorrespondens och veckobrev till kurshemsidan. För de nätbaserade kurserna arbetsrätt och internationell affärsjuridik ingår planering av kurs, tillverkning av chatt-uppgifter, chatt-tillfällen, tillverkning av fem inlämningsuppgifter inklusive rättning och feedback, upprättande av tre tentamina och sammanställning av resultat, mejlkorrespondens och veckobrev till kurshemsidan.

I förfrågningsunderlaget avsnitt 8, Krav på kompetens, anges bland annat följande.

Den eller de personer som anbudsgivare avdelar för utförande av uppdraget ska ha:

- gedigen erfarenhet av campus- och nätbaserad högskoleutbildning i affärsrätt, styrkt genom förteckning över sådana arbeten/uppdrag som personen/personerna utfört under de senaste två åren och referens till arbets/uppdragsgivarna. Referensen ska kunna nås av högskolan den 28 juni kl. 13-16 på av anbudsgivaren uppgivet telefonnummer (punkt 1).
- praktisk yrkeserfarenhet av arbete med fastighetsrätt och entreprenadjuridik, styrkt genom referens till arbets/uppdragsgivare. Referensen ska kunna nås av högskolan den 28 juni kl. 13-16 på av anbudsgivaren uppgivet telefonnummer (punkt 3).

I tredje stycket anges följande. Den/de personer som utför uppdraget bör dessutom ha egen erfarenhet av företagande/entreprenörskap, styrkt genom angivande av verksamhetens art och omfattning samt referens till minst tre klienter/uppdragsgivare.

Frågor och svar

Den 8 juni 2011 har fråga ställts om kravet på praktisk erfarenhet av fastighetsrätt och entreprenadjuridik enbart gäller föreläsare som ska ansvara för avsnittet "entreprenadjuridik" i kursen "Restaureringsprocessen".

Högskolan har som svar angett att kravet gäller alla kurser och att anledningen till det är att övriga juridikkurser huvudsakligen riktar sig till ekonomstuderande och att högskolan vill profilera sig mot entreprenörskap.

Högskolan har den 11 juni 2011 korrigerat sitt svar och angett att kravet på erfarenhet av fastighetsrätt och entreprenadjuridik endast gäller lärare med ansvar för avsnittet om "Entreprenadjuridik" i kursen "Restaureringsprocessen".

Högskolan har den 10 juni 2011 som svar på fråga angett att prisuppgift för kursmomenten Entreprenadjuridik och Windpower Planning inte efterfrågas.

Förvaltningsrättens bedömning

Referenser

Enligt förfrågningsunderlaget ska angivna referenser för skall-kraven i punkt 1 och 3 vara tillgängliga den 28 juni 2011 klockan 13-16. Bolaget har anfört att den snäva tidsramen med hänsyn till det antal referenser som krävs står i strid med principen om proportionalitet och att det avsevärt försvårat möjligheterna att lämna anbud.

Även om den i förfrågningsunderlaget angivna tidsramen förefaller snäv, har det inte funnits ett uppställt krav om ett visst antal referenser som ska kunna nås under den angivna tiden. Enligt förvaltningsrättens mening kan det inte anses vara ett oproportionerligt högt ställt krav att en anbudsgivare under vardera punkt 1 och 3 i vart fall ska kunna ange åtminstone en tillgänglig referens som den har haft under en tidsperiod om två år. Vad gäller kravet i det sista stycket, som avser styrkandet av erfarenhet från företagande/entreprenörskap, har inte någon tidsram angetts för tillgängligheten av de minst tre angivna referenserna. Det angivna kravet kan således inte anses strida mot principen om proportionalitet enligt 1 kap. 9 § LOU.

Anbudstid

Bolaget har anfört att tidsperioden från det att förfrågningsunderlaget offentliggjordes den 1 juni 2011 till sista dag för att lämna anbud den 23 juni 2011 har varit osedvanligt kort. Bolaget har vidare anfört att de tjänster som omfattas av upphandlingen är komplexa och kan komma att kräva anlitan­de av underleverantörer och att vinnande anbudsgivare varit knuten till högskolan och känt till planerna om upphandlingen före offentliggörandet. Enligt bolaget strider den utsatta anbudstiden mot principerna om transparens och likabehandling. Högskolan har bl.a. invänt att alla anbudsgivare har behandlats lika och att ingen anbudsgivare på förhand fått information om upphandlingens genomförande.

Anbudssökande och anbudsgivare ska ges skälig tid att komma in med ansökningar respektive anbud. Tiden får aldrig vara kortare än tio dagar från den dag då inbjudan blev publicerad. Vad som är skälig tid måste bedömas utifrån upphandlingens karaktär och storlek. I förevarande fall har anbudstiden löpt under 22 dagar och utgjorts av 14 arbetsdagar. Mot bakgrund av de tydliga kraven i förfrågningsunderlaget samt den information som framgår av kursbeskrivningarna finner förvaltningsrätten att det inte är fråga om en upphandling av alltför komplex natur. Det torde utifrån den givna informationen även ha varit relativt förutsebart och okomplicerat för potentiella anbudsgivare att bedöma huruvida de besitter den kunskap och erfarenhet som krävs samt utforma ett eventuellt anbud. Förvaltningsrätten bedömer därför utifrån upphandlingens art och omfattning att anbudstiden har varit skälig. Förvaltningsrätten finner inte heller att någon anbudsgivare ställts i ett bättre läge. Den utsatta anbudstiden strider således inte mot anförda principer.

Krav på specialistkunskaper

Enligt förfrågningsunderlaget ska den eller de personer som anbudsgivare avdelar för utförande av uppdraget ha praktisk yrkeserfarenhet av arbete med fastighetsrätt och entreprenadjuridik. Bolaget har anfört att kravet står i strid med proportionalitetsprincipen och likabehandlingsprincipen, eftersom den anbudsgivare som vann kontraktet och har koppling till högskolan har just den efterfrågade kompetensen, vilket högskolan kände till när förfrågningsunderlaget utarbetades.

Enligt högskolan är det eftersträvade syftet med det uppställda kravet på praktisk yrkeserfarenhet inom de angivna rättsområdena att säkerställa att anbudsgivare har den kompetens som krävs för att kunna utföra de tjänster upphandlingen avser. Högskolan har anfört att skälet till att krav på yrkeserfarenhet har uppställts avseende fastighetsrätt och entreprenadjuridik är att den kurs inom vilken dessa ämnen ingår, "Restaureringsprocessen", baseras på praktisk tillämpning av fastighets- och entreprenadjuridik vid restaurering av äldre byggnader. Högskolan har vidare anfört att kravet på praktisk yrkeserfarenhet har begränsats till dessa två rättsområden för att så många anbudsgivare som möjligt skulle ha möjlighet att lämna anbud.

Förvaltningsrätten finner att kravet på praktisk yrkeserfarenhet avseende fastighetsrätt och entreprenadjuridik i detta sammanhang måste anses utgöra en lämplig åtgärd för att uppnå det av högskolan angivna syftet. Kravet kan inte anses oproportionerligt då det har möjliggjort att fler skulle ha kunnat lämna anbud. Att begränsa specialistkunskaperna till de angivna rättsområdena förefaller även väl avvägt ur konkurrenssynpunkt. Det har inte heller framkommit att det ställda kravet strider mot likabehandlingsprincipen.

Sekretess

Under anbudstiden har under ett skede på hemsidan för ”frågor och svar” avslöjats vem som har varit frågeställare. Bolaget har anfört att det skedda strider mot likabehandlingsprincipen och principen om transparens och vidare att det utgör en överträdelse av bestämmelserna om absolut sekretess.

Förvaltningsrätten finner att det förhållandet att frågeställare under en kort tid avslöjats på högskolans hemsida inte kan medföra att upphandlingen har skett i strid med principerna i 1 kap. 9 § LOU.

Examination

Bolaget har anfört att det faktum att det ingår rättning och feedback av inlämningsuppgifter samt sammanställning av resultat i uppdraget och att det av kursplanerna framgår att inlämningsuppgifterna regelmässigt är en del av examinationen innebär att det ingår myndighetsutövning i det uppdrag som upphandlas och att det därför inte har varit möjligt att lämna ett anbud som varit förenligt med lag.

Högskolan har svarat att examinationen görs av en på högskolan anställd lektor som även är kursansvarig och att högskolan förfar på det sätt som är brukligt inom högskolevärlden.

Förvaltningsrätten bedömer utifrån vad som framgår av förfrågningsunderlaget och det som högskolan anfört i målet, att examinering inte kan anses ingå i det upphandlande uppdraget. Till denna bedömning bidrar att det har framkommit att det är en vid högskolan anställd kursansvarig lektor som ansvarar för att göra en självständig och avgörande bedömning av inlämningsuppgifterna samt tentamenssvaren. Det har således inte förelegat något hinder för bolaget att lämna en anbud som varit förenligt med lag.

Krav på prisuppgift

Bolaget har anfört att det avseende kursmomentet ”Entreprenadjuridik” och momentet ”Windpower Planning” inte krävs prisuppgifter och att den omständigheten gör att det inte har gått att bedöma vilket anbud som reellt sett är det ekonomiskt mest fördelaktiga. Högskolan har uppgett att aktuella kursmoment omfattar en mycket liten del av upphandlingen.

Av förfrågningsunderlaget framgår att de aktuella kursmomenten avser sammanlagt 20 timmar. Förvaltningsrätten finner utifrån det upphandlande uppdragets omfattning att avsaknaden av krav på prisuppgifter för nämnda kursmoment inte medför att det är omöjligt att göra en bedömning av vilket anbud som varit mest ekonomiskt fördelaktigt och inte heller att det för bolaget lett till en oförutsebarhet som försvårat bedömningen av vilket anbud som borde lämnas. Skäl för ingripande saknas således på denna grund.

Skada

Bolaget har anfört att det genom åberopade felaktigheter i upphandlingen förhindrats att lämna anbud eller i vart fall att anbudslämnandet försvårats och att detta medfört att bolaget lidit skada, alternativt riskerat att lida skada. Förvaltningsrätten finner vid en sammantagen bedömning av samtliga omständigheter att högskolan inte har brutit mot någon bestämmelse i LOU under upphandlingen. Bolaget har därmed inte lidit eller riskerat att lida skada.

Då förutsättningar för ett ingripande enligt LOU således inte föreligger ska ansökan avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (Dv 3109/1aLOU)

Barbro Lundholm

Rådman

Fördragande har varit förvaltningsrättsnotarien Parisa Maleki.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Stockholm. **Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.**

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då klaganden fick del av beslutet. Tiden för överklagandet för offentligpart räknas emellertid från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att prövningstillstånd meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas, anledning förekommer till ändring i det slut vartill förvaltningsrätten kommit eller det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. den klagandes namn, personnummer, yrke, postadress och telefonnummer. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till kammarrätten,
2. det beslut som överklagas med uppgift
3. om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
4. de skäl som klaganden anger till stöd för begäran om prövningstillstånd,
5. den ändring av förvaltningsrättens beslut som klaganden vill få till stånd,
6. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans ombud. Adressen till förvaltningsrätten framgår av beslutet. Om klaganden anlitar ombud ska denne sända in fullmakt i original samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska Ni utan dröjsmål anmäla ändringen till kammarrätten.

I mål om överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling eller lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.

DV 3109/1A LOU